

« مَا أَفَاءَ اللَّهُ عَلَى رَسُولِهِ مِنْ أَهْلِ الْقُرَى فَلِلَّهِ وَلِلرَّسُولِ وَلِذِي الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ وَالْمَسَاكِينِ وَابْنِ
السَّبِيلِ كَيْ لَا يَكُونَ دُولَةً بَيْنَ الْأَغْنِيَاءِ مِنْكُمْ وَمَا آتَاكُمُ الرَّسُولُ فَخُذُوهُ وَمَا نَهَاكُمْ عَنْهُ فَانْتَهُوا
وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ »

آنچه را خداوند از اهل این آبادی بابت رسولش بازگرداند، از آن خدا و رسول و خویشاوندان او، یتیمان و مستندان و در راه ماندگان است، تا (این اموال عظیم) در میان ثروتمندان شادست به دست نکرده! آنچه را رسول خدا برای شما آورده، بگیریید (و اجرا کنید)، و از آنچه نهی کرده خودداری نمایید؛ و از (مخالفت) خدا سر بسزید که خداوند کیفرش شدید است.

(آیه ۷ سوره حشر)

بعد از بیرون رفتن یهود «بنی نضیر» از «مدینه»، باغ‌ها و زمین‌های کشاورزی و خانه‌ها و قسمتی از اموال آن‌ها در مدینه باقی ماند، جمعی از سران مسلمین خدمت رسول خدا (صلی الله علیه و آله) رسیدند و طبق آنچه از سنت عصر جاهلیت به خاطر داشتند، عرض کردند: برگزیده‌های این غنیمت و یک چهارم آن را بگیر و بقیه را به ما واگذار تا در میان خود تقسیم کنیم! آیات فوق نازل شد و با صراحت گفت: چون برای این غنائم، جنگی نشده و مسلمانان زحمتی نکشیده اند تمام آن تعلق به رسول الله (رئیس حکومت اسلامی) دارد (و او هر گونه صلاح بداند تقسیم می کند و چنان که بعداً خواهیم دید، پیامبر (صلی الله علیه و آله) این اموال را در میان مهاجرین که دست‌های آن‌ها در سرزمین «مدینه» از مال دنیا تهی بود، و تعداد کمی از انصار، تقسیم کرد). آیه شریفه فوق دال بر توزیع عادلانه امکانات می باشد که پیامبر اموال را بین فقرا و یتیمان و در راه ماندگان و نیازمندان تقسیم کند تا اموال، تنها میان ثروتمندان در گردش نباشد.

یک آیه یک برداشت

محسن پاکدامن*

* استادیار، گروه مدیریت خدمات بهداشتی درمانی، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی، یزد، ایران